

indbyrdes interesser og af forholdet mellem disse og vandforsyningen. Dette er tydeligt i den preussiske vandlov af 7. april 1913, som var det nærmeste forbillede for den første almindelige danske vandforsyningslov, lov nr. 54 af 31. marts 1926 om vandforsyningsanlæg. Selv om loven af 1926 i princippet brød med forbilledet og fremtrådte som en mere moderne koncessionslov, der også gav visse regler om vandforsyningens struktur, var det dog klart, at tyngdepunktet i sagsbehandlingen for de allerfleste sagers vedkommende ville blive at tage stilling til de nævnte mere naboretlige interessemodsætninger. Dette var naturligt i et land som Danmark, hvis vandforsyning i helt overvejende grad byggede på indvinding af grundvand, og hvor grundvandsindvindingen dengang i vidt omfang måtte ventes at foregå fra et betydeligt antal små og spredte anlæg, således at tvivlsspørgsmål om selve vandforsyningsstruktur kun kunne antages at opstå i et mindre antal sager. Loven af 1926 henlagde derfor myndigheden til at give tilladelse til vandindvinding — og i den forbindelse også myndigheden til at ekspropriere til brug for vandforsyningsanlæg og afgøre sager om erstatning for grundvandstands-sænkning — til retlige myndigheder, nemlig til de landvæsens- og overlandsvæsenskommissioner, som var oprettet i forbindelse med de store landboreformer i den sidste del af 1700-tallet. Disse kommissioner var beskæftiget med at fastlægge lokale ordninger for vandløbenes vedkommende og havde i det hele vist sig velegnede til at træffe afgørelser i overvejende naboretlige spørgsmål. I vandforsynings-sager skulle landvæsenskommissionerne antage særlig teknisk bistand og overlandsvæsenskommissionerne have særlige vandsagkyndige medlemmer.

Den ordening vedrørende myndighederne, der blev truffet ved 1926-loven, viste sig i de første mange år af lovens lange gyldighedsperiode at være en hensigtsmæssig løsning. Sagerne var ganske overvejende lokalt og retligt prægede. De almindelige principielle spørgsmål var få og krævede kun i ringe grad central styring, og et forholdsvis begrænset antal velkvalificerede vandværksteknikeres tilknytning til landvæsenskommissionerne i vandforsynings-sager gav sagerne fasthed. Den ved loven tilvebragte ordening, hvorefter en myndighed ikke alene foretog undersøgelser på stedet og bragte oplysningerne tilveje, men også traf hovedafgørelsen i sagen, gav sagsbehandlingen koncentration og bevirkede, at sagerne gik lettere, hurtigere og sikrere end i flere andre lande, hvor afgørelsesmyndigheden da var henlagt til centraladministrationen. Den kommission, som indenrigsministeriet nedsatte i 1956 til revision af vandforsyningslovgivningen, og

som talte repræsentanter bl. a. for Københavns kommune og de kommunale organisationer og en række erhvervsorganisationer, gik da også i sin betænkning af 1961 enstemmigt ind for, at landvæsenskommissionerne og overlandsvæsenskommissionerne, med teknisk bistand som tidligere, fortsat skulle være de bærende myndigheder i vandforsynings-sager.

I løbet af 1960-erne skiftede billedet imidlertid. Den hastige samfundsudvikling efter stilsandtårene omkring anden verdenskrig nødvendiggjorde en intensiveret planlægning, der gav sig udslag blandt andet i lovgivningerne om byggeri, by- og landzoner og naturfredning. Udviklingen medførte også, at der i vandforsynings-sagerne i højere grad end tidligere opstod spørgsmål om vandforsyningens rette struktur. Dette betød, at de myndigheder, som meddelte vandindvindingstilladelser, måtte holde sig i kontakt med planlægningsmyndighederne om den byggesels-, erhvervs- og anden egnudvikling, som ventedes på stedet, således at nye vandforsyningsanlæg kunne passes fornuftigt ind i denne udvikling. Hertil kom, at meddelelse af vandindvindingstilladelse i højere grad end tidligere i sig selv indgik som et led i en politisk planlægning. Om en sø skal reserveres til rekreative formål eller skal kunne benyttes af en stor by til vandindvinding; om vandressourcerne i et område skal stilles til rådighed for den ene eller den anden gruppe af byer eller måske for en erhvervsmæssig udnyttelse; om industrier i et byområde skal have lov til selv at indvinde vand eller skal tilslutte sig kommunens vandforsyning; i alle disse tilfælde er der tale om spørgsmål, som ofte ikke vil kunne afgøres af uafhængige, retlige instanser. Hvor der er flere mulige løsninger, og hvor afgørelsen må træffes ved afvejning mellem forskellige samfundshensyn, må sådanne afgørelser naturligt ligge hos de politiske myndigheder.

Da der sidst i 1967 og i begyndelsen af og i efteråret 1968 blev stillet forslag i folketinget om en ny vandforsyningslov til afløsning af loven af 1926, var man fra regeringernes side klar over disse problemer (Folketingstidende 1967/68, 1. samling, tillæg A, spalte 1951-53, og 2. samling, tillæg A, spalte 1071-73, Folketingstidende 1968/69, tillæg A, spalte 612-13). Man mente på den anden side, at landvæsensretterne, der jo også havde et kommunalpolitisk islæt, havde vist sig i stand til at behandle også de senere års planlægningsproblemer i vandforsynings-sagerne, og at problemerne i det overvejende antal vandforsynings-sager heller ikke i den kommende årrække ville blive så store, at de ikke — med lovforslagets bedre strukturelle bestemmelser — skulle kunne løses godt af landvæsensretterne. Man mente